

Marcel Levi - Photo by Dirk Koome

'We worden een minder beschaafd land'

NWO-voorzitter prof. Marcel Levi over een 'toxische coalitie'

Door: Floris Kappelle

13-12-2024

Politiek en Overheid Interview

Tijdens het geanimeerde en druk bezochte Civil Power Congres - woensdag 11 december bij onze launching partner ING Private Banking in Amsterdam - stond het fragiele weefsel van de civil society centraal. Prof. Marcel Levi, voorzitter van wetenschapsfinancier NWO, medicus en hoogleraar, hield een gloedvolle key note speech over de implicaties van bezuinigingen, imperkingen en polarisatie - volgens Van Dale hét woord van 2024. Zijn invalshoek: hoe research en innovatie bijdragen aan het oplossen van grote maatschappelijke problemen. Lees en huiver.

‘Deze regering heeft geen visie.’ Typisch een uitspraak van Marcel Levi, de internist en hoogleraar geneeskunde die bekend staat om zijn ongezouten meningen. Sinds vier jaar fungeert Levi als voorzitter van NWO, de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek. Met een jaarlijks budget van 2 mrd euro bevordert NWO de volle breedte van de wetenschap. Maar het kabinet schrapt bijna 3 mrd euro, voornamelijk bij universiteiten. Dat betekent dat NWO als een van de belangrijkste wetenschapsfinanciers in Nederland het roer rigoureus moet omgooien. Levi benadert de problematiek met een nuchter gemoed: ‘Wij proberen onderzoekers zoveel mogelijk uit de wind te houden.’

Geen frivole hobby

In het tv-programma *WNL op Zondag* verklaarde Levi recent dat wetenschap geen frivole hobby is maar van vitaal belang. ‘Ik ben ervan overtuigd dat wetenschap de samenleving op bijna alle vlakken verder brengt. Laten we het omdraaien. Iedereen in Nederland weet dat we het straks niet meer moeten hebben van koeien en kippen. Dat wordt alleen maar minder. Verder zit onze industrie behoorlijk in de knel met alle milieu- en gezondheidseisen. Het enige waar we echt goed in zijn: kennis en innovatie. Daar kun je een flinke economie op bouwen. Een visie die je dan wel moet ondersteunen en waar je in moet investeren. Helaas heeft deze regering geen visie over hoe wij over twintig jaar onze boterham moeten verdienen en de welvaart in stand houden.’

Toxische coalitie

Levi pleit voor een sociale, maatschappelijke, economische architectuur die laat zien hoe Nederland er over twintig jaar uitziet. ‘Zo iets zou heel goed te bouwen zijn rond kennis en innovatie. Echter, met de huidige regering gaat dat niet. De bezuinigingen komen hard aan bij de universiteiten. Zo wordt enorm gesneden in starters- en stimuleringsbeurzen voor jonge onderzoekers. Die talenten verdwijnen dan definitief naar het buitenland waar wel wordt geïnvesteerd in research. Een *braindrain* dus.’

‘Zo wordt de *civil society* verder uitgehold. Kijk, populistische partijen hebben niet zo veel met de universiteit. Die vinden ze vervelend en eng. Behoudens de VVD, maar daar denkt men: elke euro die je niet uitgeeft, komt van pas. Het is een toxische coalitie die verantwoordelijk is voor enorme gemiste kansen. Als NWO proberen we er zo creatief mogelijk op in te spelen. Door slim om te gaan met beheerskosten, door allianties aan te gaan, door processen efficiënter te maken. Met als doel: onderzoekers zoveel mogelijk uit de wind te houden. Dat kan echt.’

Puinhoop

Als voorzitter van NWO zit Levi aan tafel met politici en ministers, zoals Eppo Bruins, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, zelf een wetenschapper. Levi: ‘Een heel sympathieke man die doet alsof dit hem allemaal overkomt. Maar zo is het niet. Het kabinet heeft zelf besloten over de bezuinigingen. Deze minister is wel verantwoordelijk voor deze puinhoop. Het is een dynamiek die voor velen moeilijk te snappen is. En argumenten? Die zijn er niet. Dat is het grote probleem.’ Naast cultuur, sport en onderwijs wordt ook de gezondheidszorg getroffen door bezuinigingen, zoals preventie. Een ongewenste situatie die leidt tot verlaging van de volksgezondheid. Neem het schrappen van het budget voor onverzekerde mensen die acute zorg nodig hebben, vooral toeristen en arbeidsmigranten die hun baan zijn kwijtgeraakt. Dat is maar een van de vele voorbeelden. Levi: ‘We worden een minder beschaafd land.’

Ambassadeur van de wetenschap

Met zo'n 7.000 projecten op jaarbasis heeft Levi als ambassadeur van de wetenschap een behoorlijke kluit op zijn bord. Zijn rol is vooral verbinding maken. Tussen wetenschappers en wetenschapsgebieden, met een veelheid aan organisaties, kennisinstellingen en bedrijven in binnen- en buitenland. Levi benadrukt het belang om wetenschappelijk onderzoek zo breed mogelijk uit te dragen, afhankelijk van het publiek. Bij universiteiten en promovendi is dat een ander verhaal dan wanneer Levi op televisie verschijnt bij een talkshow. 'Wat mij dan boeit is dat het grote publiek niet weet wat wetenschap is. Vaak heeft men een beeld van witgejaste mensen in laboratoria waar af en toe iets ontploft. Of een professor met een lange baard op een zolderkamer die heel lang aan een boek werkt. Je snapt dat er veel uit te leggen is.'

Nobelprijs

Als onvermoeibaar voorman van NWO wijst Levi ook graag op de invloed van de wetenschap op het nationale verdienvermogen. 'Neem ASML, ons meest succesvolle bedrijf waar iedereen in het buitenland over spreekt. Dat succes is 100% gebaseerd op onderzoek van verschillende universiteiten. Die samenwerkingen zijn typerend voor wetenschap die steeds vaker over de grenzen van traditionele disciplines gaat. Als NWO maken wij ons hard voor die verbindingen. Dat is ook het mooie van werken bij NWO. Er werken hier 200 slimme, gepromoveerde, jonge mensen. Als je denkt dat je de Nobelprijs niet gaat winnen, is NWO een uitstekend werkterrein. Zeker om gezamenlijk de draconische maatregelen van deze regering het hoofd te bieden. Want dit beleid gaat ons land niet verder helpen.'